PRZESTROGA
ŁASKAWA Z NIEBIOSOW.

W Kazániu ná Pierwszą Niedźielę Adwentu, w Kośćiele Piotrkowskim Fárskim,

POKAZANA.

PRZEZ

X. Ianá Bonáwenture ORZESZKA CZARNOLOSKIEGO, *S. Pismá Bákáłarzá, Definitorá Prowincyey Polskiey: á ná ten czás tegoż Fárskiego Piotrkowskiego Kośćiołá Káznodźieie Ordynáryusá, Bráćiey Mnieyszych S. Fránćiszká* Conuentualium, *do druku podáne.*

Z Dozwoleniem Stárszych.

W KRAKOWIE,
W Drukárni Wdowy, y Dziedzicow Andrzeiá Piotrkowczyká, I. K. M. Typográphá.
Roku Páńskiego/ 1655.

NA KLEYNOT
Jáśnie Wielmożnych z Teczyná OSSO LINSKICH.

Náder ſczęśliwy, ktory broń ma do złożenia,
Zawiſny nie záſzkodzi: wſzelki bez wątpienia
Oſſolinskich *Wielmożnych, zna to Fámilia,*
Ktorych przezacny Topor, nieprzyiaćiel miia.
Strzeß do wieku chwalebny Toporze twoiego
Z doſtoynośćiámi Domu, tu Oſſolinskiego.

Wielmożnemu, á moiemu wielce Miłośćiwemu Pánu, y Dobrodźieiowi.

IEGO MCI. PANV,

PIERZEMV Z TĘCZYNA OSSOLINSKIEMV,

Piotrkowſkiemu &c. STAROSCIE.

N*ie ták niezrozumiáła intellektem effikácya, cetnarowe Mágnes ćiągnie do śiebie żelázo, nie ták niedosćigła rozumem tráktácya odległe, tylko żeby* in proportionata distantia *źdźbło, ſkryćie ſobie ápplikuie Burſztyn, iáko zacność wyſokich Fámiliy do zádumienia, dobroczynność do obligu wdźięczności pochopem,* Wielmożny Mći. Pánie Stároſto Piotrkowſki. *Im bowiem co okazálſzego, tym wiecey Spektatorow, im co lepſzego, tym okryćiey kompetytorow, á otrzymawſzy* ad gratificandum obligatos, *zwyczáynie miewa. Co iż wyſokim prerogátywom zacnośći y dobroczynnośći przyznáć, y temu kontrádykowáć nieſłuſzna, że niepo. rownánie geniuſzu máia ápplikátywy. Wymyślna kiedyś Stárożytnośćia mánierá, Herkuleſowey złote ogniwá przyznawáłá Fákundyey, ktoremi audyencya konwinkowáłá,* victas manus *ná áſſens podáwáć muśiáłá. Tymotheuſzowi záś záſypiáiacemu ápplaus, śiećia honory, y dycye, záćiagáiacey przypiſowáłá, ná znák, iż wſzytkiego, co zámyślał, dokázował. Słuſznie zá to zacnośći Familiey, y dobroczynnośći ákkomodowáć bede, ktore* Aicacius *nád Láńcuchy z kruſzczá pryncypálnego, potężniey nád łony ſzczęśćia odwáżnego, w átráktynie fántázyey y ſercá dokázuie. A żaż nie ták w Domu Przezacnym* Jáśnie Wielmożnych z Teczyná Toporow/ *ktorych oryginálne zá Anteceſſorow Pánegiryki, wieczney á chwalebney dárowawſzy mnemozynie, to Przeſtawnym* Comitibus in Oſſolin *przyznáć muſze, że* amore Patriæ, obſeruantia Regum, Senatus celſitudine, *wiecey nád Herkuleſowe,*

ſczęśliwiey nád Tymotheuſowe, ſkuteczniey nád Plátonowe odwagi w Krolestwie Sármáckim widziemy: T to, co kiedyś Káwáler Fedele, ſwoim ſymbolum ádumbrował; cyrkuł zupełny, do ktorego centrum & circumferentiam *linies biegáły, z napiſem* illac omnes; *Domowi twoiemu* Wielmożny Mći. Pánie Stároſto *przypiſáć ſłuſznie: tákiego bowiem nie máſz w Koronie honoru, dla odważnych dawnych y świeżych záſług Káwálerſkich, zwyczáynych* Familiæ tuæ, *wſzákże wſpomnieć niech ſię godzi* Wielmożnych/ Lubelſkiego y Stobnickiego Stároſtow/ z Tęczyná Oſſolinſkich/ twych Przezacnych Bráci/ *ktorzy Purpurátámi Orłowi Koronnemu wierna zoſtáwſzy pámiątka,* Deo & Patriæ pro libertatibus Regni, *niedawno* conſecrârunt animas; *Gdźie y ty zárownie z niemi będąc, Paniecą ſpezą* Wielmożnego Rodźicá twoiego/ *dwie máiąc Chorągwi, tákowáś* palmam victoriæ, *gotoweś był podiąć,* ſi Diuina ad altiora præcluſiſſe ſe non ſenſiſſent fata, *y w czym domyślić ſię nie mogę, iż y Kleynot* Korniáktowſki/ quæ Deo fidelem, & Patriæ nobilem genuit, *to wymogł ná Bogu, ná dálſzą Kośćiołá ſwoiego, y wolnośći Polſkich konſerwátywę y prerogátywę, záchowuiąc ćiebie. Pod ktorym tytułem przeſtrogi, że y ia teraz pracą moię publiczney podawam Cenſurze, śiebie y pod twoim piſe ią Kleynotem.* Nec audaciam putes, nec judices temeritatem, *bo* in Lucæ 3. fundata intentio mea, ſecuris ad radicem arborum fundata eſt, *Według człowieká* arbor, *według Pſálmiſty,* in ſecuri & aſcia, ſecuris & aſcia *zá iedno. To ia nie zgrzeſzę, kiedy przeſtrogę* arborum *Plátonowych,* ſub ſecuri, *ábo* aſcia, ſacræ Domus tuæ *położę. Przyimiże zátym* Wielmożny Stároſto *lichą prácą moię, á Zakon moy, przykłádem* Wielmożnego Rodźicá twoiego/ (cuius beneficium totus noſter Seraphicus experitur orbis) *w protekcyey ſwoiey, y miłośćiwey łáſce chowáy, mnie máiąc zá codźiennego Bogomodlcę, ſczęśliwych procederu zamyſłow y ákumulácyey, należytych Paniecych honorow, zwyczáynych Domowi twoiemu. Dan w Piotrkowie* 1. Martij, Anno currenti, 1655. in Conuentu S. Mariæ Angelorum, & D. Patris noſtri Franciſci Aſſiſiani.

Wm. mego Miłośćiwego Páná/ y Dobrodźieiá życzliwy Bogomodlcá/

y ſługá powolny

X. Ian Bonáw: Czárnołoſki Orzeſzko, Min: Conuent.

Erunt signa in sole & luna, & stellis, & in terris pressura gentium, & tunc videbunt Filium hominis, venientem in nubibus cum potestate magna, & maiestate. Luc: 21.

SNacto ná osobnym páßporćie niebá máią/ iż kiedy świát z ludźmi Pan Bog ma pokáráć/ onym gniew swoy Boski diwinowáć każe. Nabożni słuchácze. Niepierwey Naywyższy Antyochem Krolem przewrotną karze Hierozolime/ áż niebiosá swoie pokazáły wroßke. *Contigit autem per vniuersam Hierosolimorum Ciuitatem videri diebus quadraginta per áëra equites discurrentes, auratas stolas habentes, & hastas quasi cohortes armatas, & currus equorum per ordines digestos fieri cominus, & scutorum motus, & galeatorum multitudinem gladijs distinctis, & telorum iactus, & aureorum armorum splendorem, omnisq; generis loricarum.* Niżeli dwáy Rzymscy Mocarze/ z woli Wßechmogącego dewástowáć Włoską mieli ziemie/ krew leiące ná niebách pokazáło sie Woysko. *Priusquam Italia gentili gladio ferienda traderetur, igneas in cælo vidimus acies, sanguinem humanum, qui postea effusus est, pratendentes.* Grzegorz ś. y *Iosephus Hebr.* 2. Mach: cap: 5. De bello Iudai.

W Páństwo Chrześciáńskie roty/ Osmáńskie niżeli wpadáły/ Rzym przez Borbonußá/ niżli wziął vpadek/ áza nie Kometá pierwey powiádálá/ ktorey sie stráchoćie/ wßytká dziwiłá Europá. Zá czásow Benedyktá/ Rzymskiego Biskupá/ niżeli Wándálonie świętą pustoßyli ziemie/ áza niepierwey gorne prognostykowáły niebiosá. *In Aquitania prodigium accidit, tribus diebus sanguis pluit, qui cadens super carnem hominis, aut super lapidem non poterat lauari.* Victor Vticensis. Caſſ: de domo Dei. lib: 3. 15. Libr: 2. circa annot: 112.

Przeklete w Chrześciáństwie bezecnych dyssydentow/ niżli sie poczęły śiáć rześisto Sekty/ áza niepierwey niebiosá okropnymi

znáki prześwietny Rzymski Kośćioł wiernie przestrzegáły/ mádrego sobie proßę czytayćie Remundá.

De Cometis.

Węgierskie/ Niemieckie/ Włoskie/ Hißpáńskie/ Luzytáńskie/ Fráncuskie/ Angielskie/ y Szkotckie/ niżeli Pán Naywyższy karał/ áża niepierwey ich *calamitatem* skázywáły niebá. Czytayćie sobie Historye. *Thomas Fiemus, Ericius, Puteanus.*

De Cometis.

Zámilczę Bohemii/ w ktorey przed vpadkiem iákie poprzedzáły znáki/ strászna ná niebie Kometá/ mnostwo Gwiazd zá sobą gwałtownie ćiągnąca/ ßeroko dosyć *Marchantius* opisuie.

Otomáńskie roty ná Chóćimskich polách/ niżeli krwi Chrześćiáńskiey chćiwy Osman *superbè* ßykował/ áża niepierwey *signa* z niebios poprzedziły: iest ießcze wiem pámiętnik w Sármáckim Krolestwie.

Zágniewány Sędźia dla sprosnych grzechow náßych/ niżeli tu zstąpi ná źiemię nędznego potępiáć człowieká/ áza nie słyßyćie/ że pierwey niebieskie poprzedząć będą znáki. W dźiśieyßey to máćie Ewángeliey; niepierwey vćiśnienie ná źiemi ná ludźi/ nie pierwey w strászným Syn człowieczy Máiestáćie przyidźie/ áż się te spełnią rzeczy/ y znáki poprzedzą z niebiosow.

Ale co się dźieie o Wielmożny Boże/ wżdyć iużeś nas obiecał nie kárać niebámi/ raz wßytek świát powßechnym skaráwßy po-

Gen: 8. 9.

topem. *Nequaquam vltra maledicam terræ, propter homines.* Czego ognista ná niebieśiech Tęcza przestrogą bydź miáłá. *Arcum meum ponam in nubibus, & erit signum fœderis inter me & inter terram.* Już się był zátym wßytek vcertifikował narod/ że niebiosá namniey/ iáko sáme przez się/ ták swemi znákámi ßkodźić/ y grozić nie miáły: Więc y gniewu twoiego/ o Boże/ chieroglifikowáć mieli.

A czemuß przed skonczeniem świátá/ przed ostátnim nießczęśćiem grzeßnikow/ ták okropnych záżyieß o Iezu znákow. Abo y w Máiestáćie/ czemu strászným z mocą y potęgą wielką przyiść się obiecuieß? Vspokoyćie się máło przelęknione sercá/ nie dekretuyćie rzátko supponuiąc / że to z pomsty Zbáwićiel vczyni. A ia wam krotiuchno opowiem tákowey Naywyższego dyspozycyey táiemnice. Dołożę y tego/ ieśli człowiek może táki sposob náleść/ ktoremby ták strászliwe *astra,* w łáskáwe obroćił Plánety.

Tym

Tym czásem Zbáwićielowi memu/ iáko prace moie/ ták y sercá wáße/ ku ſłuchániu cále náklonone/ ná cześć konſekruie.

KTożby ſobie nie życzył tákiego z ludźi Wießczká/ od ktoregoby mogł cále ſie vpewnić/coli te ſtráßne znáki nam przeznáczáć będą/ czyli gniew/ czyli miłość Boſka/y dla czego ie świátowi pokaże/ á ſam w ſtráßnym czemu przyidźie Máieſtaćie.

Czyli podobno dla tego/ że y te woiowáć człowieká ſtráßnie będą: *Et pugnabit pro eo orbis terrarum contra inſenſatos*, iáko piße Mędrzec: ále doſyć dla Bogá ná człowieká złego/kiedy go ſámá reká dotknie Naywyżßego / pod tą bowiem y Boſki pácyent ſrogo iecżeć muśiał. *Miſeremini mei*; bo *manus Domini tetigit me.* Sap : 5.

Czyli też dla tego/ áby tym chwalebnieyße z człowieká zwyćięſtwo Pan odnioſł Naywyżßy/ kiedy go palą/ przy tákowych znákách nápocznie woiowáć/ poniewaß chwalebnieyße zwyćiężcy to bywa zwyćieſtwo/ kiedy ie oczywiśćie z ſwoich bierze nieprzyiaćioł.

Pytano czáſu iednego *Antigonium*, iákimby ſpoſobem nieprzyiaćielá zwalczyć/ odpowiedź: *dolo.* Nie bárzo to w pochwałe mu poßło/ trzebá nieprzyiaćiołom wiáry dochowywáć. *Vires viribus frangere*, nie fortelem. Ztąd ći nápiſał Maſius. *Quantò animus corpori præſtat, tantò laudabilius illo, quàm iſto aduerſarium oppugnaueris.* Emmanuel refert.

Ták ſobie był Jozue poſtąpił chwalebnie/ bo kiedy Jerycho znośić y woiowáć miał/ ten Prorok ś. do ſwoich mowi Mężow: *Ite, & conſiderate terram, vrbemq; Iericho.* Jdźcie/ powiáda/ á obaczćie źiemię/ y obronę miáſtá/ co zá oſádá w mieśćie/ iáko wiele ludźi? co zá *municies*, iákie w koło mury/ y co zá potęgá. Ztąd możem przyſtąpić/ nie mowi ten Prorok: idźćie/ obáczćie/ieśli nie vpátrzyćie záſadzki/nowe wynaydźićie śćieżki/ ábyſmy nieſpodźianie miáſto vbiec mogli/ bynamniey. Iozue 2.

Swiádkiem Sueton: *Exercitum neq; per inſidioſa itinera duxit vnquam, niſi per ſpeculatos locorum ſitus*, to wßytko dla tego iż to chwalebnieyßa zwyćiężcy/ kiedy oczywiśćie/ niżli kiedy zdrádą otrzyma zwyćieſtwo. Ceſ: ſup. Ioz.

Alećty/ o Wßechmocny zwyćiezco/ oczywiśćie możeß otrzymáć zwyćieſtwo z człowieká/ ktory w oczách twoich Boſkich nie

 mężnym

mężnym Káwálerem: gdyby z nim do Woyny przyść miáło/ nie potężnym murem/ ále wzgárdzonym popiołem/ ktory ládá wiátrek z ziemie ná powietrze bierze/ zostáie ná wieki. Dobrze go o-
Iob: 13. pisał w ten sposob Job ś. *Contra folium, quod vento rapitur, ostendis potentiam tuam, & stipulam siccam persequeris, &c.* Jeśli zá tym/ o Boże/ te okropne znáki dla tego sporzadziß/ ábyś *ipsis cernentibus* z człowieká brał pomstę/ wiere mniey potrzebna.

Lecz ia y sam tego nie trzymam o Bogu/ áby ná to ták stráßne ordynował *signa*. Ráczeybym rozumiał dla tego / że się prędko potym Syn wiecznego ná ziemi zrodzi zátrácenia. Wiec iáko rodzenie Jezusowe wesołe poprzedzáły znáki przy głosách Anyelskich/ ták też áby tego nowego fałßywego Proroká Antychrystá/ stráßne y ćiemnistę poprzedzáły znáki/ bo mi tego nadobnie Eus: Emiss. tymi poświádcza słowy: *Erunt signa &c. Sicut enim Chri-*
Hom: de *sti natiuitatem pax, & exultatio præcessit cantantibus Angelis. Gloria*
Dom: 2. *in excelsis Deo, & in terra pax hominibus, &c. Ita hunc perdi-*
Adnent. *tionis Filium, lites, contentiones, dissensiones, terræ motus, pestilentiæ, & fames, & alia his similia terroris signa præcedent.* A nie od rzeczy/ ponieważ wßytkie iego dźiełá tym stráßnym podobne są znákom/ ktore się od niego pokażą ná ziemi.

Cath: 13. Cyril ś. piße/ iż o sobie wysoko rozumieć záwżdy będźie/ że się y z pokolenia Dawidowego/ iáko Chrystus zrodźił/ y kośćioł Sálomonow zepsowawßy/ swoią może znowu restaurowáć mocą: áza to nie stráßne pierwße iego *signum*. Jeśli o złośći iego wiedźieć kto z was prágnie/ tá prawie czártowska w nim będźie. Przez to bowiem/ iż od Anyołá strożá opußczony będźie/ iáko skoro do rozumu przyidźie/ nic nigdy dobreg czynić nie będźie mogł. Antonius ś. ták o nim nápisał.

Jeśli kto iego prágnie wiedźieć náukę/ o tey ś. Anselm piße: *Doctrinam quoq; suam superstitione suadebit, largitione diuitiarum, terroribus & minis, prodigijs mendacibus.* o tych Athans. ś. mowi: *Aliquando fient per applicationem aliquam occultam virtute Dæmonis*, y nie dźiw/ boć y drzewo złe/ dobrego owocu wydáć nie może/ y fałßywy Prorok prawdźiwego cudu nie może pokázáć.

Dosyć/ co prawdá złych znákow/ lubo iego zámilczemy Páństwá/ ktore ná sámych tylko prześládowániach wiernych/ sprá-
wiedli-

wiedliwych dręczeniu fundowáć śie będźie/áby prawdźiwegto odstępowáli Bogá/ á Chrystusową gárdźili náuką/iego násládowáli. A toć Cyrillus y Hippol: vważáiąc piszą: *Tunc illustriores Martyres fore, quàm priores, quia illi pugnárunt contra Ministros, Diaboli, hi verò contra ipsum Satanam solutum.* A choć w krotkim czáśie Páństwá mowie swego/bo tylko puł czwártá pánowáć będźie roku/ wiele iednák złego przeklęty nárobi/ zdáć śie iuż wiernym będźie iákoby Kośćioł Rzymski cále miał vpádáć/ czego iednák niedopuśći Pan Bog/ y owszem nád iego mniemánie/ te wszytkie morderstwá Kośćiołowi y wiernym/do większego zostáná tryumphu.

Daymy bowiem y to / że wszedszy ná Oliwną gorę/ zmyśli śię być zmárłym/á trzećiego dniá iákoby od vmárłych wstánie/o czym iego Vczniowie opowiádáć będą, y do niebios iákoby miał wstąpić/ wszytko to ná iego większy vpádek zostánie: á wierni Chrystusowi z Kośćiołem wołáiącym tryumphowáć będą. Gdy śię ábowiem dni po zmartwychwstániu tym fałszywym spełnią / á nástąpi dźień wniebowstąpienia iego/od Czártow ná powietrze podnieśiony będźie/ á w ten czás śię Izáiaszowe wypełni proroctwo: *Dicebas in corde tuo, conscendam in cælum super astra, exaltabo solium meum, similis ero altißimo, verum tamen ad infernum detraheris in profundum laci.* Te ábowiem słowá/zá zdániem ś. Cypryaná o nim rozumieć śię máią/ ktory mowi: *Deÿcietur ergo cum confusione, splendore quodam quasi fulgore è cælo, & imperio Christi, & fortè etiam Michaëlis ministerio: qui contra Principem tenebrarũ tutatus est, causam ipsius Dei. Defendet etiam in fine sæculi, tanquã ipsius Christi miles contra iuratum hostem,* tákim śię nieszczesnym końcem przewrotnego Proroká / niecnotliwe pełnić będą dźiełá. Záczym wszytko stworzenie zá plauzem/ iákoby Dawidowe słowá powtarząć często będą: *Vidi impium super exaltatum, & eleuatum, & transiui, & ecce non erat.* A nátychmiast záraz Proroctwa Naywyższego / cudotworne dźiełá możną reką Boską exequowáć będą. Enoch z Eliaszem/ ktorzy Prekursorámi wtorego przyśćia Chrystusowego będą/ rzeczećie: á czemu nie ieden prekursor tylko ma bydź? Dla tego/odpowiádam: iż pierwey Iezus do sámych tylko Zydow z niebá był zesłány/ iáko sámże

Isai: 14. Lib: 1. Epist: 2. Psal: 36.

 świádś

świádczy: *Non sum missus, nisi ad oues domus Israël*; á teraz do wszego narodu/ *etiam ad gentes*. Dwuch zátym do wiekszego żniwá/ nie iednego/ iáko Janá ś. przedtym *præcursores* trzebá.

Ci przez dni cále/ tyśiąc dwieśćie sześćdźieśiąt prorokowáć będą/ do pokuty náwracáć narody/ prawdźiwą Naywyższego opowiádáć wolą/ w Hierozolimie zátym wraz przez Duchá ś. zgromádzeni będąc/ okrutnie zábići zostáną: ćiáłá ich przez trzy dni zupełnie leżeć ná Vlicy będą. Wzbudzeni nápotym Duchem Boskim bywszy/ vsłyszą głos táki: *Ascendite huc*, á w oczás wszytkiego stworzenia w obłok ieden wstąpią. Wielkie trzęśienie źiemie powstánie/ dźieśiąta część miástá strásznie sie zápádnie/ śiedm tyśiecy ludźi okrutnie źiemiá pożrze/ á co ich zostánie/ chwałę dádzą Bogu. Nie wszyscy iednák ná to sie zgadzáią/ áby dla tego mowię Antychrystá/ te tylko ná niebie dźiać sie miáły znáki.

Jacobus March.

Hieronim ś. pisząc ná owe Izáiaszá słowá: *Erubescet sol, & confundetur luna, cùm regnauerit Dominus exercituum*, tá powiádá ćiemnotá/ y *eclypsis* Plánet z sámego wstydu pochodźić im będźie. mowi: *Erubescet, &c. Cernens homines, qui suo fruebantur lumine dignum nihil Dei bonitati fecisse, qui solem suum oriri facit super bonos & malos.* Zálowáć zátym tych ludźi vpadku będą sáme niebá/ iáko to rzetelnie Chryzostom ś. swemi wyráził tu słowy: *Sicut Patrefamilias moriente, tota domus eius turbatur, omnis familia plangit, & conscissis tunicis suis, nigris se cooperiunt vestimentis. Sic & humano genere propter quid fuerunt omnia creata, circa exitum constituto, totus contristatur mundus, vniuersa cæli ministeria lugent, & candore deposito pro vestibus, luctuosis tenebris vestiuntur.* Alec moim zdániem/ gás to ná grzesznika/ dla ktorego niezmierney sromoty y świetne Plánety z świátłá ogołoći Pan Bog/ surowie snać ich karząc/ że grzesznika illuminowáły/ w ten czás/ kiedy Naywyższego śmiertelnym obrażał występkiem. Y źiemie trzęśieniem dla tego pokarze/ że ich żywo záraz nie pożárłá: á nie z śiebie to mam/ ále z zacnegó Minoryty/ ktory mowi: *Dico, quod quamuis isti planetæ non peccauerint, tamen punientur, quia peccatis seruierunt.* Y iákoby do grzesznika Apostrophe czyniąc pisze: *Vide tu peccator, ac considera, quantum Deus odit peccatum, nam non solum peccatorem punit, sed etiam omnia quæ peccato seruierunt, licet intami-*

Supr. Apoc: c. 6.

Stella Didacis in Dom: 1. Aduent.

inanimata, & insensibilia sint. y tamże dokłádá: *Vide peccator, quod luna, quæ te nocte illuminat, quando ad peccandum furandum, vel adulterandum te confers, & sol qui te calefacit, quando iniquè agis, luce priuantur, quia non insurtexerunt contra te, cùm Deum creatorem tuum & etiam eorum offendebas. Eoq; terrá etiam comburetur, quæ noluit te consummare, quando te peccantem sustentabat.* poty iego słowá. Idem.

O Wszechmogacy Boże/ y tákże wielkomożna reká twoiá Pánie: grzech penowáć bedźie/ że nie tylko sámego grzesznika ná wieki potepi/ ále y nieme stworzenia z właśćiwey sukienki spoliowáć bedźie. Wierzćieß mi nabożni słuchácze/ że sie ieſt czego wárowáć/ iák widźiem grzechowey ſtomoty/ dalbyś spráwiedliwy Boże z ßczegulnego Chrześćiánom przywileiu twego/ żeby sie náße sercá ták dźiśia przelekły/ iákoby sie grzechowey żyiac nie dopußczáły zmázy. Dla Bogá Chrześćiánie moi/ *abominamini*, mieyćie w obrzydliwośći te grzechowe smrody: áża ſágniewány Sedźia te okropne *astra* vczyni łáſkáwemi/ á dla nas ich káráć zámiecha; ktoż bowiem tákowa znieść bedźie mogł ná swym sercu boiaśń.

Bluźniercá/ imienia Boſkiego/ kiedy ná Bethumia náſtepował z siła Holofernes; świádkiem Pismo Boże/ że zbożá/ drzewá/ y winnice náſtepuiac/ palił. Dla czego táki ſtrách padł ná mieſzkáńcow onych/ iż sie przez wielka ſtrachote wzaiem iedni podáwáli/ drudzy w Boſkiey powatpiwáli łáſce: *Et cecidit timor illius super omnes in habitantes terram.* Coż rozumiećie nabożni słuchácze/ ieśli nie dáleko wiekßy ſtrách ná sercá náße pádnie/ kiedy te okropne znáki Pan Bog nam pokaże/ kiedy Słonce y Mieśiac z świátłá onych odrze/ kiedy dla człowieká ták bedźie penował; *vt metum peccatori incutiat*, tenże Minorita. Iudith: 2. Stella.

Te iednák punicye/ y te ták okropne káry/ ktoremi grożić wßytkiemu Pan bedźie stworzeniu: nie rozumieyćie żeby z opácznego być miáły ku człowiekowi áffektu/ y owßem trzymaycie/ że z wielkiey beda miłośći: *Vt videat hæc peccator, timeat, tremat, & pœnitentiam agat*, tenże Stella piße. Z miłośći to Naywyżßy nieprágnac nienia náßego/ znáki te pokaże/ aby to widzac człowiek/ bał sie gniewu iego/ żałował zá grzechy/ ßczerze pokutował. Kto bowiem ná zgube komu godźi/ nigdy nie przeſtrzega. Idem.

Na-

Nodobnie Augustyn prześwietny / w tym ku Boska miłość
De Iud. ku grzesznym baczacy mowi: *Propterea se venturum iudicem minatur, vt non inueniat, quos puniat, cùm venerit. Nemo volens ferire dicit obserua, totum fratres, quod audiuimus per scripturas, vox est dicentis Dei, obserua. Praxis* to táka Boska / iż kiedy człowieká pokáráć chce z niebá / pierwey go záwżdy przed kára przestrzega. Złego Pháráoná dobrotliwy Bog nász / gradowa kiedy miał pokáráć srogą plagą / dniem go przez Moyzeszá miłościwie prze-
Exod: 9. strzegł / wszytkie z polá pozgániay bydłá / ⁊c. *En pluam cras hac ipsa hora grandinem multam nimis, qualis non fuit in Ægypto à die, qua fundata est, vsq; in præsens tempus.* Moyzesz Pháráonowi mowi / kiedy iuż tákiey pomsty nádeszlá godziná: *Mitte ergo iam nunc & congrega iumenta tua, & omnia, quæ habes in agro, omnes enim & iumenta, & vniuersa, quæ inuenta fuerint foris, nec congregata de agris. Cecideritq; grando super ea, morientur.* Ná coż to proszę Pan Naywyższy czynił. Mądry sie temu dziwuiąc Oleáster; nádobnie náucza / że to dla tego Stworcá ordynuie / áby swey nieskończoney pokazał łáski effekt. Słowá iego sa te: *O admiranda Dei potestas, antequam sæuiat, monet inimicos flagella sua vitare, & in medio iræ misericordiæ memor est.* Bá y ostátnia tegoż / kiedy z niebá Stworcá karał pena / pierwey tákże przestrzegł:
De clementia Dei. *Media nocte egrediar in Ægyptum, & morietur à primogenito Regis, vsq; ad primogenitum ancillæ.* o puł nocy / mowi / do Egiptu wnide / á każde pierworodne będzie kończyć żyćie / od sámego záczawszy Krolewskiego Syná. Czemusz opowiáda pierwey? niedawno wspomniony vczy Oleáster: *Non solet Dominus aliquem punire, nisi prius per Prophetam punitionis admoneat, & deterreat.*

Groził sie surowie Pan Bog káráć ludzi / mowiąc przez Proroká: *Nisi conuersi fueritis, gladiũ suum vibrabit, arcũ suum tetendit, & parauit illum.* Postrachálo sie wiele / w lament / w płácze ludzie. Nápádnie ná ten hálás Złotousty Doktor / y znácznie ich
Sup. Psa. 7. ánimowáć pocznie. Nie boyćie sie / práwi: *Si hæc verba essent furoris, non prædixisset eis, quod esset inuasurus eos. Ira enim hoc non facit, sed contrarium nôsses certè, nam qui volunt supplicium infligere, non modo id non dicunt, sed celantes inuadunt, ne qui sunt puniendi, si resciuerint, caueant. Deus autem non sic, sed cùm reddiderit*

nos

nos metu modestiores, manum abstinet à supplicio. Kiedy y znáki strászne ná ludzką żáłotę pokázowáć się będą/ wiedzćie/ że nie z gniewu/ nie dla tego/ áby człowieká potępił/ ále by go zbáwił: *Si nos Deus noster vellet punire, nos ante tot sacula non commoneret, inuitus quodammodo vindicat, qui quomodo euadere possumus, multo ante demonstrat, non enim vult te percutere, qui tibi clamat, obserua.* Serm: 38. de Sanct. Kiedy miásto Niniwskie Pan Bog miał pokáráć/ Jonaszá záwołá/ y mowi do niego: *Vade in Niniuen ciuitatem grandem, & praedica in ea, ascendit malitia eius coram me, &c.* Ioan: 1. Pytam/ czemu wołáć Jonaszowi każe/ á ráczey nie poćichu Krolá y ludźi przestrzec. Ephrem ś. bárzo zacnie mowi: *Commiseratus, & miseratus est, saluauit, pepercit in homines sua benignitate liberalissimus, poenam pro peccatis dissoluens, & mendax potius haberi, quàm crudelis tulit.* Hom: in Iosue. Ráczey kłamcą Bog nász obrałby sobie bydź/ á niżli káráć.

Bog każe wołáć/ mowi ś. Bázyli/ áby się głosem iego Niniwitowie vpámiętáli: *Clementiae Dei peculiare, hoc est, non clam, aut silenter ingerit supplicia, sed per comminationes ea praedicit afferre, per hoc peccatores inuitans ad poenitentiam, id, quod fecit Niniuitis Iona praecone.* Przyiázna to zátym Boska táiemnicá/ ktora ná przestrogę człowiekowi czyni; lubo swe niebiosá ćiemnośćią oblecze/ rożna bárzo od zawodow ludzkich.

Długo walkę toczył z swoimi Metellus nieprzyiaćiołámi/ iuż iednák zá wyśćiem lat śiłá/ gotowe potężnie nieprzyiaćiołow zginienie miał w ręku/ ktoremby się był nád nimi zemśćił krzywdy. W tym spytał go się ieden/ iákimli ksztáłtem/ y kiedy tę miał pomstę czynić/ tákową mu dáie odpowiedź: *Si eius rei scirem tunicā mihi consciam exutam in ignem coniecissem.* W ogień bym/ práwi/ wrzućił własną moię suknią/ gdybym wiedźiał/ że sposob moy wie do zwyćięstwá. Libr: 5. Apopht: tit: Metellus n.2 & lib: 4. tit: Antig: n. 4.

Nie ták záś Pan Bog nász zá wyśćiem y skończeniem wiekow/ iákim ksztáłtem swoich káráć będźie nieprzyiaćioł. Sposob opowiáda/ przestrzega sam *vltro*, nie pytány od nas/ áby tym więcey iáwna byłá iego ku nam miłość/ ktorey y przed karániem/ o to zázyć prágnie.

Pozwolćie mi máło/ przed vniwersálną kárę/ świát wszytek zbytniemi wodámi Naywyższego/ iedne wspomnieć tránsákcyą.

Wymuśiła to złość ludzka ná Bogu/ że potopem świát ſtro-
Gen: 6. go kárác vmyślił: *Finis vniuerſæ carnis venit coram me*, á coż zá
przyczyná tákiey káry Boże/ *repleta eſt terra iniquitate à facie eorum, & ego diſperdam eos cum terra.* Stráßny co prawdá dekret/ bá y nieſłycháný; niżeli go iednák exequuie Bog náß/ dźiwne Strátágemá czyni. Korab Noemu wybudowáć kazał: *Fac tibi arcam de lignis leuigatis*, uczyń ſobie Korab z drzewá lekkiego/ to iedná. Druga/ ſpoſob káry ſwoiey/ ktorym ma ludzkie plemię kárác onemu oznáymia: *Ingredere tu, & omnis domus tua in arcam*, z pewną liczbą źwierząt. Y dokłáda támże: *Adhuc enim poſt dies ſeptem, ego pluam ſuper terram quadraginta diebus, & quadraginta noctibus*, y dáley: y ták ſię wßytko ſſtáło.

Trzy tu ia okoliczności godne vważenia z wielą mądrych widzę. Pierwßa/ kiedy Korab budowáć Noemu roſkazał/ *in occluſo* nie każe go robić/ nie w zámknieniu/ ále oczywiśćie: ták/ że przechodzący mimo oń/ widźieli. Druga/ dekret potym/ czemu głoſem opowiádá: ták/ że ſłyßało ich wiele táki wyrok Boſki. Trzećia/ przed śiedmią dni obiecuie wody/ y wczás do Korabiá Noemu wniść kazał z domownikámi iego/ y nie wielą źwierząt każdego rodzáiu. Dozwalam ia każdemu ſubtylizowáć nád tym/ moim iednák zdániem/ to wßytko było ná przeſtrogę: robić widocznie roſkazał/ áby byli ludźie pytáli Noego/ co to/ y ná co; á dowiedźiáwßy ſię/ w ſwoich mieli hámulec złośćiách: głoſem przeráźliwym dekret opowiáda/ áby y drudzy onże vſłyßawßy/ tey ſię bali káry. Zá wczáſu przed śiedmią dni w Korab wchodźić każe/ áby poſtrách nieprzyiaćiele wźiąwßy/ do Bogá ſię z ſercá vćiekáli/ y zá lekárſtwo doſkonále/ záżyli pokuty: boć y Augu-
In Exod. ſtyn ś. tego ieſt mniemánia/ ktory vczy: *Temperamentum Diuinæ correptionis non cum ſilentio verberat, ſed dat voces, & doctrinam cælitus mittit, per quam poſſit culpam ſuam mundus caſtigatus agnoſcere.*

Dobroći zátym Boſkiey y teraz dźiękuymy/ ktory dla náßego dobrego y te ſtráßne znáki ná niebách pokaże/ dla náßey przeſtrogi: y toć co do pierwßey częśći. Rzeczećie zátym Kátholicy moi/ ále nas Máieſtat y potęgá ſtráßnego Sędźiego/ w ktorey ſię ná ziemię do nas obiecuie/ więkßey nas nabáwi boiáźni: tego

ſię

ſie bowiem y ſámi Anyeli wielce lękáć będą. Chryzoſtomá ś. Serm: de Iudic.
ieſt zdánie tákowe: *Virtutes cælorum commouebuntur, quamuis*
ſibi conſciæ non ſint, videntes enim infinitas multitudines condemnari,
non intrepidè ſtabunt illic; ták y ia trzymam/ że ten nie iednego zá-
trwoży Máieſtat; bo Auguſtyn ś. mowi/ że y Anyołowie/ lubo DeDom: 1. Adu.
w niewinnośći żyią/ muſzą ſie zálęknąć: *Tam terribile erit iudi-*
cium, vt ab Angelis timeatur: bo tám nie ieden grzeſznik/ ná te ſá-
me okoliczność wielkiego Máieſtatu Boſkiego ſpoyźrzawſzy/ z Iob: 13.
Iobem ś. wołáć będźie: *Mutatus es mihi in crudelem, & in duri-*
tia manus tuæ aduerſaris mihi: á ták wolałby ſie w ten czás w pie-
kle widźieć nędzny/ niżli zágniewánego twarz widźieć Sędźiego.
Támże *ſignum apparebit in cælo*. znák ſie pokaże ná niebie/ y ten
ludźi wielkiey nábáwi ſtráchoty. Spytáćie mię/ coli to zá znák
będźie widźiány ná niebie/ trzymam że Krzyż ś. bo mię wiele w
tym certyfikuie mądrych.

Ale podobno nabożny Kátholiku rzeczeſz: y podobnaſz to/ áby
Krzyż ś. miał nas nábáwić boiáźni/ przez ktory ſie nam wſzytkie
otworzyły łáſki.

Ionas Aurel: Episc: owe słowá czytáiąc Exod: *Clamauit Moy-*
ſes ad Dominum, & oſtendit ei lignum, quod cùm miſiſſet in aquas, in
dulcedinem ſunt verſæ. Wołał/ mowi/ Moyżeſz do Páná z poko-
rą/ áby gorzkość wod onych odmienił/ á wyſłuchawſzy go Pan/
pokazał mu drzewo/ ktore gdy w wody wpuśćił/ wnetże ſie w ie-
dne obroćiły ſłodycz. Do Krzyżá ś. kompáruiąc/ mowi: *Crux* De cultu
nobis totius beatitudinis cauſa eſt, hæc nos à cecitate liberauit erroris. imag: l.2.
hæc ex tenebris reddidit luci, hæc debellatos quieti ſociauit, hæc alie- Ionas.
natos Deo coniunxit, hæc bonorum omnium abundans & compendia-
ria largitio. Pod tym znákiem prześwietnego Krzyżá/ grzechy
náſze ſą cále pogrzebione/ y to nie moie ſą słowá. Wielki bá y
Mądry Opát/ owo przeczytawſzy Piſmá Bożego mieyſce: *At ille*
infodit eam ſubter Terebinthim. Koſztownie nápiſał. *Terebinthus* Rupert:
autem arbor, reſinam generans, lignum crucis, quod virtutis eſt opti- in hunc
mè ſignificat, ſubter quam omnia peccata noſtra ſepeliuntur, vt eorum locum.
vltra nullum veſtigium reperiatur. Ná tym zgołá y Kośćioł ś.
śpiewa; náſze ſie odpráwowáło zbáwienie. Zátym/ iáko ma być
podobna/ áby to *ſignum* znák Krzyżá ś. miáło nam być/ kiedy *in*

terrorem, ktore do łáski y miłości Boskiey powodem zostáło. Po-
dobna/ y bárzo nabożni słuch: że nas wielkiey nábáwi boiázni/
Titul: de Cruce. tylko że nie wszytkich: *Illud signum, quod solebat esse amoris signum & fœderis, spes peccatorum, solamen afflictorum, refugium desperatorum, tunc erit omnium malorum prognosticum, impiorum terror, belli signum, & ruina peccatorum, & nonnisi vindictam inclamabit, contra animam peccatricem.* Iacobus March.

Nie bez pomsty y Krzyż ná grzesznika bedźie/ iákoby sie mszcząc krzywdy tego Páná/ ktory ná nim żyćie swoie skończył/ Duchá swego Oycu niebieskiemu oddał: bo krew iego naświetsza/ ten to Krzyż zbroczyłá/ ktorey sie mśćić nieuchronnie bedźie/ sámey grożąc źiemi: *Terra ne operias sanguinem meum, neq; inueniat in te locum latendi clamor meus*; á to dla tego *videant peccatores, & confundantur*, że tákową Páńską pogárdźili łáską: że sie odkupie-nia iego niewdźiecznemi zstáli.

Augustyn s. Boską tákowego proceđeru pieknie opisał má-
Serm: 67 de temp. niere: *Quasi exprobret, & dicat eis: ego imaginem meam tibi impressi ô homo, ego spiritum infudi, & cùm in mortis esses vinculis, carnem assumpsi, in præsepio iacui, &c. Cur me grauiori criminum tuorum cruce, quam illa, in qua quondam perpenderam, affixisti? Et quia post omnia mala tua ad medicamenta pœnitentiæ confugere noluisti, ab auditu malo, non mereberis liberari, sic enim in iudice ve-*
Psal: 96. *niam, despexisti.* Ogień zátym prekursorem bedźie: *Ignis ante ipsum præcedet & inflammabit in circuitu inimicos eius*; o tym Pi-
smo Boże świádczy/ że áż do ostátnich gránic/ ábo li niskośći pie-
Deut: 32. kielnego Oceanu paláć nie vstánie: *Et ardebit vsq; ad inferni nouissima.* Ziemiá sie trześć pod grzesznikiem bedźie/ gory sie zápá-dną ná wiekszą boiaśń iemu/ Morze strásznie szumieć/ krwáwe w sobie wszytkie wody máiąc/ á dopiero drapieżne bestye ná grze-
Ibid: c. 5. szniki puśći: *Congregabo super eos mala, & deuorabunt eos aues morsu amarissimo.* O Boże/ gniew wielki/ strászny/ co prawdá/ przychodzącego ná sądy Máiestat Sedźiego/ ktorego sie lekał/ y
Serm: de S. Vict. drugim lekáć kazał/ Wielki Káznodźieiá Petrus Damian: *Tunc erit timor ille tremendus cum cœlis ardentibus, pugnantibus elementis, terra succensa, conscientijs obuolutis, dæmonibus accusantibus, trementibus Angelis, iudice furibundo, & misericordiam nesciente*

fiet

fiet illa discussio, quæ vtinam nos paratos inueniat. Strách/ co prá-
wdá/ wielki/ z nikąd nie bedźie poćiechy/ ktorey doskonále świe-
ći nie mogli opisáć. Nie raz sie znáć poważał Augustyn ś. áby
doskonále one to srogośći mogł okryślić piorem/ ábo wyráźić ie-
zykiem/ y nie mogł: *Non potest, credite, non potest sermone compre-* Hom: 4. in Epist: ad Tess.
hendi, quæ futura animi est passio. A kiedy ieszcze swoie przená-
świetsze otworzy Sędźia vstá; y rzecze grzesznikom: *Nescio vos,*
o Boże iáki tám strách bedźie. *Cùm dixerit, nescio vos; nihil aliud* In cap: 25 Matth.
quàm gehenna & intolerabilis cruciatus relinquitur, imò verò omni
gehenna istud verbum grauius, Złotousty Doktor. Będą zátym
grzesznicy báwić sie żebrániną z onemi głupiemi Pánnámi/ áby
im swoiey vżyczyli świątobliwośći/ áby ich w tákowym świeći
rátowáli czáśie/ áby zá niemi swoię wnieśli prośbę do Sędźiego/
ále nie wskoráią/ tenże pieknie pisze: *Timentes peccatores in die* Hom: 25. in Matth.
illa, ad Sanctos dicturi sunt, date nobis de oleo vestro, hoc est, vos San-
cti, qui habetis opera larga iustitiæ, sufficientia vobis non solum ad eua-
dendam pœnam, sed etiam ad consequendam vitam æternam, accom-
modate nobis auxilium operum vestrorum bonorum, id est, interce di-
te pro nobis peccatoribus ad Dominum, á zá nic/ niestetysz: á cze-
musz dla Bogá powiáda Thomasz ś. *Non ibi præcandi locus nullus* Archiep: Valent: serm: 2. de Iud.
vobis intercessor assistet, qui pro vobis verba loquatur, non Beata Vir-
go, non Angelus, non Apostolus propitiabitur pereunti: nikt zgołá rá-
towáć nie bedźie mogł/ y Pánná przenáświetsza/ lubo iest ná-
zwána wszytkich grzesznikow Mátką/ áni żaden Pátron/ nie stroż
własny Anyoł. Y Ephrem ś. tákiego iest zdánia: *Illic misericor-* De Iud: serm.
dissimus ille Abraham immitis, & immisericors reperietur, qui pro
Sodomitis, vt saluarentur fuerat deprecatus, vel pro vno peccatore
non supplicabit. Y owszem co prędzey/ co żywo wołáć bedźie: *Tol-*
latur impius, ne videat gloriam Dei. Bierzćie co wászego Czárći/
rzucayćie bezbożnych do ogniá/ áby snáć Boskiey nie widźieli
chwały/ ábo też/ *videant & confundantur.* Bo Hieronim ś. pi-
sze/ iż potępieni náturę ludzką w Chrystuśie obaczą/ ále chwały
Boskiey/ ktorą świeći Páńscy pośiedą/ nie obaczą: á ieśli im y
tego ten pozwoli Sędźia/ to ná ich wiekszę potępienie słowá iego
są te: *Visuri sunt illam formam, serui & hominis, quam dignatus*
est accipere de nostra humanitate, sed illam gloriam quam Sancti ha-

bent, nec habebunt, nec videbunt, & quantum videbunt, ad illorum
pœnam videbunt. Zdáć śię będźie w ten czás ludźiom spráwiedli-
wym y Anyołom Páńskim / iákoby zguby y tákiego vpadku nę-
dznego grzesznyká niebo y z źiemią płákáło : *An non cælum plangit,*
Serm: de *stellæ cadunt, àër gemit, terra tremit, fremit mare, montes dimouen-*
Dom: 1. *tur, feræ seuiunt, elementa dissident, ardet deniq; totus mundus.* Tho-
Aduent. mas Mediol: á to wszytko zá przyśćiem strásznego Sędźiego/ z
wielkim Máiestatem.

Ale o Wszechmocny Boże/ łáskáwy Jezuśie/ nie ták ćie nam
obiecowano powtorki ná źiemię/ nie dokłádano / że w strásznym
masz przyiść Máiestaćie : bo kiedy śię wstępuiącemu tobie do
niebiosow Apostołowie w gromádźie dźiwili/ dwáy iácyś Mę-
żowie obádwá z niebiosow w tym ich vpewniáli/ iż ták przyidźie
Actor: 1. ná źiemię sądźić nas/iáko do niebiosow wstąpił : *Sic veniet, quem-*
admodum vidistis eum euntem in cælum. A teraz czemu w strásznym
przyidźiesz Máiestaćie/ *in potestate magna.* Cypryan ś. pisze/ iż to
ći Mężowie/ nie do Máiestatu Jezusowego rzekli : *Sic veniet,*
Serm: de ále iáko/ słuchayćie : *Sic veniet Iudex, cùm eiisdem vulnerum &*
Ascens. *plagarum in latere, manibus pedibusq; impressis vestigijs.* R owszem
wielu tákie zdánie/że koniecznie trzebá/áby w tákim wielkim nász
Zbáwićiel Jezus przyszedł Máiestaćie/ y z potęgą wielką/ dla te-
go/ áby śię tym znáczniey y srożey zemśćił swoiey krzywdy: á
grzesznik tym większe vznał nád sobą zemszczenie : *Iustum arbitror,*
Vidocie: *vt Deus ea forma, qua iudicatus est à mundo, iudicet mundum, quam,*
Cardin: *quia mundus vidit humilem, & superbus contempsit, videbit subli-*
S. Priscæ *mem & timebit, & quæ fuit exaltata in cruce ad pœnam, in iudicio*
Serm: 6. *exaltabitur ad gloriam.* Gofridus poty mowi.
oration.
Thomas Radbym w ten czás widźiał nędznego grzesznyká/ *Quâ fronte*
Mediol. *homo sceleratus se sistet offensi Iudicis conspectui, reus coram irato sibi*
principe, mowię z Medyoláńczykiem.

Soph: 1. A kiedy z regestru wołáć poczną/ *Redde rationem villicationis*
tuæ, á ieszcze dla vchrony iákiey pochodnię zápalą : *Scrutabor Hie-*
ruzalem in lucernis. Co też tám niedbáły rzecze Pásterz/ ktorego
niedbálstwem ták wiele dusz zginęło : podobno rzecze/ miałem
substituta, nie poydźie tá exkusácya : *Sanguinem ipsius de manibus*
tuis requiram, tyś tu był Pásterzem / boday *non succumbet,* day

Boże

Boże bym ſkłamał: ſtraſzna to bowiem powinność/ludzką ſię opiekiwáć duſzą/ktorą nád milion świátow/ drożey waży P. Bog.

A Zakonnikowi to tám pod kolány zádrży/ ſpytáią go: *Tu quis es*, iákoś ſwoie Profeſſyą/y poprzyśiężone exequował śluby. Ephrem ś. piſze. Xięgi nam iákieś ſtráſzliwe pokażą: *Aperientur formidabiles libri, in quibus ſcripta ſunt opera noſtra, & actus, & verba, & quæcunq; egimus in hac vita, nec ſolum actus, ſed & cogitationes & intentiones cordis noſtri, ſcriptæ erunt.* Czyli tám nieſtetyſz/ nie wielki y ſtráſzny Máieſtat Sędziego grzeſznemu zoſtánie/ przed ktorym przekleci Duchowie *auidè* inſtygowáć będą. W oſtátku śluby właſne przypomnią onemuſz: *Præſto erit diabolus ante tribunal Chriſti, & recitabit verba profeſſionis noſtræ, & obijciet nobis in faciem omnia, quæcunq; fecimus, in qua die, in qua hora peccauimus, & quid facere debuimus, & dicet æquiſſime Iudex iudica hunc meum eſſe per culpam, qui tuus eſſe noluit per gratiam, tuus per naturam, meus per malitiam, tuus ob paſſionem, meus ob ſuaſiones, tibi inobediens, mihi obe diens, qui tecum habere noluit vitam. Iudica vt mecum habeat gehennam*, tenże Ephrem ś.

Libr: de pœnit: cap: 5.

Ser: con: Iudic: & Arian.

A przewrotny y niezbożny Sędźiá/ ktorego *trepidantem præ confuſione* nie Czárci tylko/ ále śieroty/vbodzy Chryſtuſowi/ktorym mieyſce záśiadáiąc Boſkie/ vćiążenie czynił/ przed Boſki Trybunał prowádźić gwałtem będą: co też w ten czás rzecze/ ktory to ná bánkietách *panem doloris* vbogich śierot iadał/ á w napoiách krew/ vkrzywdzonych w ſądách/ iáko w ieden Ocean przeklęty w śię lał/ zá złoto y pieniądze ſumy pożyczenie/ ſmákowite wino/ codźienne poczty y prowizye/ ſzpalery/ y cugámi konie/ rzędy/ lubie/ y oprawne bronie/ ryśie/ y ſobole/y drogie bławaty/ koſztowne zegáry/ y inne *venalia*, ſpráwiedliwość y prawdę przedawał/ ſupponuiąc/ że o tym nikt nie wie/ ále wiedźieć będźie. O nieſzczęśliwy Sędźio. *Arguam te, & ſtatuam contra faciem tuam*, coż tákiego *corrupto Iudici* przed oczy wyſtáwiſz/ o Boże: *Peccata tua ſtatuam contra faciem tuam.* Ambr: ś. mowi.

Nápátrzyſz ſię tych twoich ſekretow/ o ktorycheś nieboże rozumiał/ że nikt práwie nie wie/ áni ich wiedźieć będźie/ tylko twoiá goſpodá/ ábo w niey Alkierzyk/ w ktorymeś ſię *cum Actore*, ábo też *citato*, kryiomie záwárſzy znośił/znawiał/konferował/

iákie

iákie mu daß *votum*, zá to czym ſie kontentowáć będźieß/ zá grzy-
wny mniey ſłußnie ſkazáne/ iákiego nápiieß ſie trunku/ do ktoreg
tákiegoż ſumnienia z Sedźiow każeß bieżeć: co zá rácye Juryſtá
ma dawáć/ iákie obrony/ y iáko ma ſtáwáć: ieśli o Kryminał
idźie/ ná ktorym mieyſcu dekretu ma ſłucháć/ álić nieboże te two-
ie ſekretá/ ná wßytek świát wyidą/ nápatrzy ſie ich kożdy/ z czego
ty więkßą mieć męke pewnie będźieß/ niżli z piekielnego ogniá.
Bázylego ś. nie moie to słowá/ ktory owo mieyſce Piſmá zoczy-
Nach: c. 3. wßy Páńſkiego: *Oſtendam gentibus nuditatem tuam, & regnis i-
gnominiam tuam, & proiciam ſuper te abominationes, & contume-
lijs te afficiam, & ponam te in exemplum.* Nágość twoie/ mowi/
pokaże narodom/ y wzgárdę twoie poſtronnym Kroleſtwom/ etc.
In hunc locum. mowi ták. *Plus torquentur iniqui peccatorum, pudore in extremo
iudicio, cum illis ante oculos fuerint propoſitæ peccatorum maculoſæ
ſordes, quàm cùm fuerint igni æterno traditi.*

A ieśli iákie práwne wymowki mieć zechceß/ nie poydąć nieſte-
Serm: 54. in Caten. tyß *arctæ viæ, tunc erunt & ſtrictæ, omnium peccatorum, quando non
poterunt negare, non appellare, non fugere, non impetrare veniam,
non habere refugium.* Bernat ś. piße.

A choćiaß y iedwabnych słowek ná dementowánie ſpráwiedli-
wego záżyieß Sedźiego/ iákiemi ćiebie dementowano kiedyś/ y
toć nieboże nie poydźie: *Veniet dies iudicij, vbi plus valebunt pura
corda, quam aſtuta verba, plus bona conſcientia, quàm marſupia ple-
na, quando quidem Iudex ille nec verbis falletur, nec donis flectetur,*
tenże Bernat ś.

W oſtátku choćiaß y to powieß/ żeś z twey korrupcyey iáłmu-
żne vbogim dawał/ tygodniowe poſtępował ſáláryá/ częſtował
y kármił łáknących/ nie w pomoc y to będźie/ rzecze z Máieſtatu
In hunc locum. ſpráwiedliwy Sedźia: *Exiſtimâſti iniq;, quod ero ſimilis tui.* Po-
dobnoś rozumiał/ o nędzny grzeßniku/ nieſpráwiedliwy Sedźio/
że tobie podobnym będę świętokrayca/ áza mnie tákowych po-
trzebá było ofiár/ á ták miáſto vlgi/ więcey przyczynić każą mę-
ki: wßák ćie przeſtrzegano/ odpowie dobry Jezus: *Ego iuſtitias
veſtras iudicabo, ſi iuſtitias, quando magis iniuſtitias.*

Rádzę zátym nabożni ſłucháćze/ z Ephremem ś. rádzę/ táko-
wey záwczáſu bać ſie nędzy/ bo ten dla tego ſwego vchronił ſie

nießczę-

nießczęśćia/ że ſobie często ten dźień przypominał : *Contremiſcit cor meum quotieſcunq; recogito, quod reuelandæ ſunt cogitationes, & ſermones, atq; actus noſtri in die iudicij.* Alec y łakomi bogacze/ zbyteczni lichwiarze/ vćiążyćiele śierot/ krwi niewinney rozlewcy/ Celnicy/ y wßeteczni/ bezecni dyſſydenći/ y was ten ſtraßny boiáźni nábáwi Máieſtat : vznaćie tám/ iáko ſie wam nágrodzą wáße nędzne ſpráwy/ kiedy zewßąd pomſtá nád wámi wiśieć będźie. *Si reſpiciunt ſurſum, tunc vident Iudicem iratum, ſi deorſum, tunc vident infernum eis præparatum, ſi ad dexteram, tunc vident congregationem bonorum, à qua debent ſeparari, ſi ad ſiniſtram, tunc vident multiplicationem dæmonum, cum quibus æternaliter debent cruciari.* Grzegorz ś. nędze ich wyraża. Libr : de vera pœnitentia. Hom: 19. in Euang.

A kiedy Inſtygatorámi ſámi Czárći będą/ ktorzyć ná ten czás *blandinoſis adulabantur verbis,* áby ćie tylko przywiedli do grzechu/ y miáſto pochlebſtwá / ießcze ſie náśmiewáć z zguby będą twoiey/ mowiąc do Sędźiego : *Ego pro iſtis, quos mecum vides, nec alapas accepi, nec flagella ſuſtinui, nec crucem pertuli, nec ſanguinem fudi, nec familiam pretio paſſionis, & crucis redemi, ſed nec regnum cæleſte illis promitto, nec ad paradiſum, reſtituti immortalitate denuò reuoco, & tamen vſq; ad laſſitudinem multum mihi in via iniquitatis ſeruierunt, conſilijs meis acquieuerunt, nonne ergo veſtrûm eſt, vt in eandem ſortem mecum deſcendant,* Cypryan ś. Lib: de opere eleemoſyn.

Iákoby chćiał rzec ten przewrotny *Princeps,* więkße ia mam ßczęśćie/ lubom zá tych/ktorych przy mnie widźiß y namniey nie ćierpiał/ mękim nie podiął żadney/ kroleſtwá niebieſkiego im nie obiecowałem / iákoś ty/ o Naywyżßy czynił/ á przećie więkßą mam przy mnie gromádę/ná wieczne przepáśći/ niżeli ty ná wieczne ßczęśćie / co ſłyßąc grzeßnicy/ kláć śiebie będą ſámi/ y imię bluźnić ſtworcę ſwego/ á w momenćie iednym do piekłá ſtąpią nędzni.

Iednákem ia dołożył tego wam / ieśliże ná tákie nießczęśćia iákiego ſpoſobow/ ábo ármátury tákiey mieć nie może/ ktoraby vzbroiony mogł ſie nie bać tego : y ná ßczęśćie wáße y moie náláſtem bárzo zacną tarczą/ſpoſob prawie święty do vchronienia ſie tego to wßytkieg°. Zdumieni pono mie ſpytaćie : y ktoryß ſie táki náleść może śrzodek/ ábo y broń táka/ ktorą ieśli człowiek

mieć bedźie zá obronę / żadney mieć boiáźni nie bedźie. W ten czás z Apostolem powiem / ktorego snáć też o ten sekret Rzymiánie
1 Ro- pytáli / y mowi w te słowá Apostol: *Vis autem non timere potestatem, bonum fac, & habebis laudem ex illa, si autem male feceris, time, non enim sine causa gladium portat.*

Jeśli śię / práwi / chceß vchronić stráchoty tego Máiestátu / á gniewu prágnieß vyiść Sedźiego / dobrze czyń / á ták pochwalony bedźieß.

Ná Bernatá ś. zacnego Opátá / ktory bárźiey Bráćiey swoiey duße niż intrat vpátrowal / y gwoli im Zakonnikiem / nie gwoli Máietnośćiom zostal. Nápádli czásu iednego ćiż Bráćia zdrowey słucháiący rády / iákoby miánowićie tákowey stráchoty vchronić śię mieli / á przed strásznym z boiáźnią / oczymá nie świećić tym Sedźiem / ná co on im krotko / ále dobrą táką dal reßpo-
Ad fratr. śte. *Iudicemur interim fratres, & terribilem illam expectationem, præsenti studeamus declinare iudicio, non enim iudicabit bis in idipsum.* y bárzo przystoyna / bo też wspomniony Apostol / ták rádźil:
1. Cor: *Si nos ipsos iudicaremus, non vtiq; iudicaremur.*
cap: 11. Aleć to y regulá *iuris nemo duplici pœna punitur.* Sądźmy śię sámi nabożni słuchácze / á ták sądzeni pewnie nie bedźiemy: wiedzmy cośmy winni Naywyżßemu / znaymy nam pokazáne iego dobrodźieystwá / iáko nas świeci do tego vpomináią wßyscy.

To kiedy czynić bedźiem / y strásznego śię nie bedźiemy lękáć Máiestatu / tu śię osądźiemy / nie bedźiem sądzeni. Nadobnie do moiey imprezy Anzelm ś. przypadáiąc mowi: *Si de singulis, quæ nos malè egimus, aut cogitauimus, nos ipsos districtæ pænitendo iudicaremus, non vtiq; à Domino iudicaturi.* A dáley pobożnie ták
Serm: de kończy: *Ascendat itaq; contra se Tribunal mentis subiturus, & consti-*
Iudicio. *tuat se ante se, testis conscientia, carnifex timor, inde quidem sanguis cordis confitentis per lachrymas fluit.*

Otoż maćie krotuchny / ále zacny sposob / do vchronienia śię surowośći strásznego Sedźiego / mieyćieß go w pámięći / y w nim śię kochayćie / á vznaćie / że w dźien strászny pomocny wam bedźie: tym bárźiey / że Zbáwićiel Jezus tego po nas potrzebnie / ábyśmy ná ostátnie te dni pámietáli: *Magna pœna peccati est, memoriam futuri perdidisse iudicij,* Anzelm ś. vczy.

Sły-

Słyszeliście zátym / coby y te znáki znáczyli ná niebách / sáme tylko szczegulną dobroć Naywyższego / ktory dla tego te pokaże *signa*, áby przestrzegł nędznego grzeszniká. Bądźcież Kátholicy mo[...]ákowey imprezy / o iáką prześwietny vpomina Augustyn ś. *Memorare nouissima, & in æternum non peccabis.* A ten Jezus / ktory teraz łáskáwym nam iest Oycem / y ná ten czás nam dobrotliwym będzie / y da nam wiekuiste oglądáć wesela / kędy wieczney chwały záżywa z świętymi.

A M E N.

Laudetur Sanctissimum Sacramentum.

APPROBATIONES.

EX ſpeciali commiſsione Adm. Reu. Patris Ludouici CICHOCKI, S.T.D. Poloniarum Miniſtri Prouincialis Ord: Min: Conuent: S. Franciſci, præſentem ſermonem legi conſideratè, eumq; optimè neceſſarium, ad fraugendam peccatorum peruicaciam, publicæ luci traditum iuſtè iudicaui. *Crac: in Conuentu S. Franc: die 22. Martij, Anno 1655.* Ita eſt Fr. Franciſcus MARCINKOWSKI, S.T.D. Pater Prou: Pol: Min: Conuent.

Imprimatur.

HYACINTHVS LIBERIVS, S. T. D. Præpoſitus SS. Corporis Chriſti. Cenſor Librorum.